

לעילוי נשמת
שלום בן משה

המשנה עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים

The Mishnah with Commentaries, Vowelized and Organized

שקלים פרק ב'

עליהן, וכשנגנבו או אבדו, ברשות הגזברים נגנבו או אבדו. הילקף נשבעים השלוחים לגזברים ונפטרים. ואף על גב דאין נשבעין על ההקדשות, שבועה זו תקנת חכמים היא, כדי שלא יוללו בהקדשות.

ואם לאו, נשבעין לבני העיר, ובני העיר שוקליו תחתיהן.

ואם לאו - שבשעה שאבדו עדיין לא נתרמה תרומה, ולא הוציאו מעות מן הקופות על העתיד לגבות, ברשות הפעלים אבדו. הילקף נשבעים השלוחים לאנשי העיר ונפטרים. ואנשי העיר חוזרין ושוקלים שקלים אחרים פחתיהן, שהשקלים הראשונים שאבדו לא עלו להן.

נמצאו או שהחזירו הגנבים, אלו ואלו שקלים, ואין עולין להן לשנה הבאה.

הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו, ושקלו על ידי עצמו, אם נתרמה תרומה, מעל.

הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו - בשבילו, והלך השליח ושקל בשביל עצמו.

אם נתרמה התרומה - קודם שנתן השקל לגזבר.

מעל - זה ששקל בשביל עצמו, דמנד שנתרמה התרומה על העתיד לגבות, הנה זה השקל שנתן לו חבירו לשקול עליו ברשות הקדש, וכשנתנו על עצמו נהנה מן ההקדש. שהרי אם לא הנה נותן שקל זה בשביל עצמו היו ממשכנין אותו, כדתנן לעיל בפרק קמא משישבו במקדש התחילו למשכן, ונמצא נהנה מן ההקדש, ותייב

שקלים פרק ב'

מצרפין שקלים לזרכונות מפני משוי הדרך.

מצרפין שקלים לזרכונות - בני העיר שקבצו שקליהם, יכולים להחליפם בזרכונות. והוא מטבע של זהב כדכתיב בעזרא דרפמוני זהב, להקל מעליהם משאוי הדרך.

כשם שהיו שופרות במקדש, כך היו שופרות במדינה.

שופרות - תיבות שפיהן צר למעלה, כעין שופר שפיו צר למעלה והולך ומרחיב, כדי שלא יוכלו לטול מהן כלום, כההיא דכתיב ביהוידע (מלכים ב' י"ג) "ויקח יהוידע הפהן ארון אחד ויקוב חור בדתו". והיו עומדים בעזרה, וכל אחד מביא שקלו ונותן בו.

כך היו במדינה - בירושלים, ולדברי רמב"ם בשאר ערי ישראל.

בני העיר ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו - אם נתרמה התרומה, נשבעין לגזברים.

בני העיר ששלחו שקליהם - ביד שליח להוליקם ללשכה.

אם נתרמה התרומה - שהיו רגילים לתרום מהקופות לצורך הקרבנות, והיו תורמים על הגבוי ועל העתיד לגבות, כדי שיהיה חלק בקרבנות אף לאותם שעדיין לא שקלו. **נשבעין** - השלוחים.

לגזברים - דהואיל ונתרמה תרומה על המעות הללו קודם שגאבדו, הרי נעשו כאילו היו ברשות הגזברים משעה שנתרמה תרומה

שקלים
פרק ב'

קרפן מעילה.

השוקל שקלו ממעות הקדש, אם נתרמה תרומה וקרבה בהמה, מעל.

השוקל שקלו מן ההקדש - שהיו בנדו מעות שהוקדשו לבדק הבית, וכסבור שהם של חולין, ושקל מהם שקלו, ונתרמה התרומה וקנו בהמה באותה תרומה והקריבוה, אז נתחייב השוקל קרפן מעילה, אבל לא קודם, לפי שזה ההקדש נשאר הקדש כמו שהיה בכל מקום שהוא ולא נשתנה, וכשנתרמה בהמה והוא נתפונן שהיא מממון כל מי ששקל בתרומת הלשפה, נעשה כאילו קנה בהמה באותן מעות של הקדש והקריבה, ונהנה שלא משכניהו בשביל שקלו, ונתחייב בקרפן מעילה.

ורישא נמי דקתני כשנתן לו חבירו לשקול על דו ושקל על עצמו דמעל, היינו נמי שקרבה בהמה אחר שנתרמה התרומה. והאי דלא תנייה ברישא, משום דסמין אסיפא שמפרש בה מעילת שניהם.

והיינו טעמא שאינו מועל מיד אף על פי שנהנה כבר, לפי שאין מעילה אלא במוציא מן ההקדש לחולין, אבל המוציא מהקדש להקדש, אף על פי שנהנה אינו מועל אלא אחר שעשה מעשה בהקדש השני. וכן מוכח בירושלמי.

מדמי מעשר שני ומדמי שביעית, יאכל כנגדו.

יאכל כנגדו - יביא שקל ויאמר: "כל מקום שהם מעשר שני או שביעית, יהיו מחוללים על שקל זה", דשביעית תופסת דמיה כהקדש, ויאכל פירות שיקנה באותו שקל בירושלים כדין מעשר שני, או יאכלם בקדושת שביעית אם הפירות שחלל היו שביעית.

3 **המכנס מעות ואמר "הרי אלו לשקלי"** - בית שמאי אומרים מותרן נדבה, ובית הלל אומרים מותרן חולין.

המכנס מעות - כונס מעט מעט, פרוטה אחר פרוטה, לשקלו, ואומר כשהתחיל לכנס: "הרי אלו לשקלי", וכשבא לחשב מה שכנס, מצא

שקלים
פרק ב'

שהותרו על שקלו.

בית שמאי אומרים מותרן נדבה - יפלו לשופרות שבמקדש שעומדים להקריב בדמיהן עולות קיץ למזבח. ובית שמאי לטעמייהו, דאית להוה הקדש בטעות שמיה הקדש.

ובית הלל אומרים מותרן חולין - דלא נתפונן זה להקדיש אלא עד כדי שקלו.

"שאביא מהן שקלי", שוין שמתרן חולין.

שאביא מהן שקלי - שוין שהמותר חולין, דהוי פאומר בפירוש "אם אכניס יותר משקל, אביא מהם שקל, והמותר זה חולין".

"אלו לחטאתי", שוין שהמותר נדבה. **"שאביא מהן לחטאתי"**, שוין שהמותר חולין.

אלו לחטאתי - ואם כנס מעות ואומר "הרי אלו לחטאתי", מודו בית הלל שהמותר נדבה.

ד **אמר רבי שמעון: מה בין שקלים לחטאת?**

מה בין שקלים לחטאת - מאי שנא שקלים דמכנס מעות ואומר הרי אלו לשקלי אמרי בית הלל דהוי המותר חולין, ומאי שנא חטאת דמודו לבית שמאי דהוי נדבה?

אלא שהשקלים יש להם קצבה, ולחטאת אין לה קצבה.

שקלים יש להן קצבה - דכתיב (שמות ל' טו) "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט". הילכך בודאי לא נתפונן זה אלא לשקל, והמותר הוי הקדש טעות. אבל חטאת אין לה קצבה - אם ירצה יביא חטאת במעה כסף, ואם ירצה יביא בדמים מרובים. הילכך נתפסו הדמים ומותרן נדבה.

רבי יהודה אומר אף לשקלים אין להן קצבה, שכשעלו ישראל מן הגולה היו שוקלים דרכונות, תזרו לשקול סלעים, תזרו לשקול טבעין ובקשו לשקול דיגרים.

היו שוקלים דרכונות - מטבע של מלכות מדי שעלה עמהן מן הגולה ושל זהב הנה, והוא שוה שני סלעים, ורגילים לישא וליתן באותו

שקלים

פרק ב'

מטבע. וכמו שבזמן בית ראשון שהיה מטבע שלהן שקל היו נותנים מחצית השקל, גם עתה שהיה מטבע שלהן דרכון היו נותנים חצי דרכון.

חזרו לשקול סלעים - אחר שעברה מלכות מדי נתבטל מטבע דרכון, חזרו להיות נושאים ונותנים בסלעים, שהוא מטבע ראשון שהיה יוצא בזמן בית ראשון, ונתנו מחצית השקל כבתחילה.

חזרו לשקול טבעין - חזר מטבע היוצא בהוצאה להיות טבעין, דהיינו מחצית השקל, ובקשו ליתן חצי אותו המטבע, דהיינו דינר אחד, שהסלע ארבעה דינרין. ולא קבלו מהו, דרשאים להוסיף אשקל דאורייתא לפי שינוי המטבעות היוצאות באותו זמן, ולא לפחות ממנו.

אלמא לשקלים נמי אין להם קצבה, דלפעמים השקלים גדולים ולפעמים קטנים, שהרי לא היו נותנים לעולם אלא מחצית השקל היוצא באותה שעה.

אמר רבי שמעון: אף על פי כן יד כולן שנה, אבל חטאת – זה מביא בסלע וזה מביא בשתיים וזה מביא בשלש.

אף על פי כן יד כולן שנה - כלומר: אפתי לא דמי שקלים לחטאת, דבכל זמן וזמן היה מחצית השקל שנה לכל, זה שוקל כמו זה – כל אחד מחצית השקל היוצא בזמן ההוא. אבל חטאת לעולם אינו שנה, שזה מביא בסלע וזה מביא בשנים או בשלשה סלעים. והכי מסקינן, דטעמייהו דבית הלל כרבי שמעון.

ה מותר שקלים, חולין.

מותר שקלים חולין - המכנס מעות ואומר "הרי אלו לשקלי", וכשבא לחשב מה שפנס מצא שהותירו, המותר חולין. וסתמא כבית הלל.

מותר עשירית האיפה חולין.

עשירית האיפה - שמקריבין בדלי דלות, אם הפריש מעות ונתותרו, באות נדבה. דכל מותר

שקלים

פרק ב'

חטאת ואשם המעות נדבה לקנות בהן עולות לקיץ המזבח, כמדורשו של יהודע הפהן, ועשירית האיפה במקום חטאת היא.

מותר קיני זבין, קיני זבות, קיני יולדות, וחטאות ואשמות, מותריהן נדבה.

זה הכלל: כל שהוא בא לשם חטאת ולשם אשמה, מותרו נדבה.

מותר עולה לעולה.

מותר עולה עולה - אם הפריש מעות לקנות עולה ונתותרו, יביא באותו המותר עולה אחרת.

מותר מנחה למנחה.

מותר שלמים לשלמים.

מותר פסח לשלמים.

מותר הפסח לשלמים - דכתיב (דברים ט"ז) "וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר" – וכי פסח מן הבקר הוא בא? אלא מותר פסח יהא לדבר הבא מצאן ובקר, והיינו שלמים.

מותר גזירים לגזירים.

מותר גזירים - אם גבו מעות לקרבנות גזירים ונתותרו, ישמרום עד שיקנו מהם קרבנות גזירים אחרים. ואם גזיר אחד הפריש מעות לקרבנותיו ונתותרו, המותר לנדבה לקיץ המזבח.

מותר גזיר לנדבה.

מותר עניים לעניים.

מותר עני לאותו עני.

מותר עני - אם גבו מעות לקנות לו מלבוש ונתותרו, נותנין המותר לאותו עני.

מותר שבויים לשבויים. מותר שבוי לאותו שבוי.

מותר שבויים - אם גבו צדקה לצורך פדיון שבויים ונתותר מהם, ישמרום עד שיפדו בהם שבויים אחרים. אבל אם פירשו לשבוי זה, זכה אותו שבוי במותר.

מותר המתים למתים. מותר המת ליורשיו.

מותר המתים למתים - אם גבו לצורך קבורת

שקלים

פרק ב'

מת סתם, המותר לקבורת מתים אחרים. למת זה, המותר ליוֹרְשֵׁיו, דאחולי אחיל המת זילותיה לגבי יורשיו.

רבי מאיר אומר מותר המת יהא מונח עד שִׁיבוא אליהו.

יהא מונח עד שִׁיבוא אליהו - מספקא ליה אי מחיל המת זילותיה לגבי יורשיו אי לא. הילכך יהא מונח עד שִׁיבוא אליהו.

רבי נתן אומר מותר המת בונין לו נפש על קברו.

בונים לו נפש על קברו - פשיטא ליה לרבי נתן דלא מחיל. הילכך בונים לו מצבה על קברו מאותו מותר שפכר זכה בו המת.

והלכה כתנא קמא.

והיכא דגבו לצרכי קבורת המת מפני שהיו סבורים שלא היה לו, ואחר כך נמצא שהיה לו, לא אמרינן בכהאי גוונא מותר המת ליוֹרְשֵׁיו, כיון שהגביה בטעות היתה. והכי מוכח בירושלמי.

ועוד מוכח בירושלמי ובגמרא שלנו, דהיכא דאיכא שבעה טובי העיר או חבר עיר שפל עסקי ציבור נחתקין על פיו, ונראה בעיניו לשנות מותר שבויים או מותר עניים או מותר מתים למה שיראה בעיניו, יכול לשנות ולהוציא במה שיראה בעיניו שהוא צורך שעה, ואין מוחזין בידו. וכן מורין תמיד הלכה למעשה.

